



EDIÇÃO Nº 10 – JUNHO DE 2016. Artigos recebidos até 30/04/2016 artigos aprovados até 30/05/2016

BRONZOVÝ POKLAD NA VALAŠSKU

Denisa Halašová¹

Coby přistěhovalce do kraje valašského mě vždy zajímaly místní historické i rodové a jiné souvislosti, neboť jsem přesvědčená o tom, že každý člověk by měl znát nejen své okolí a jeho historii, ale také své kořeny. Proto mě velice brzy zaujal poměrně neznámý, a to dokonce mezi místními lidmi, nález bronzového pokladu v obci Huslenky na Hornovsacku.

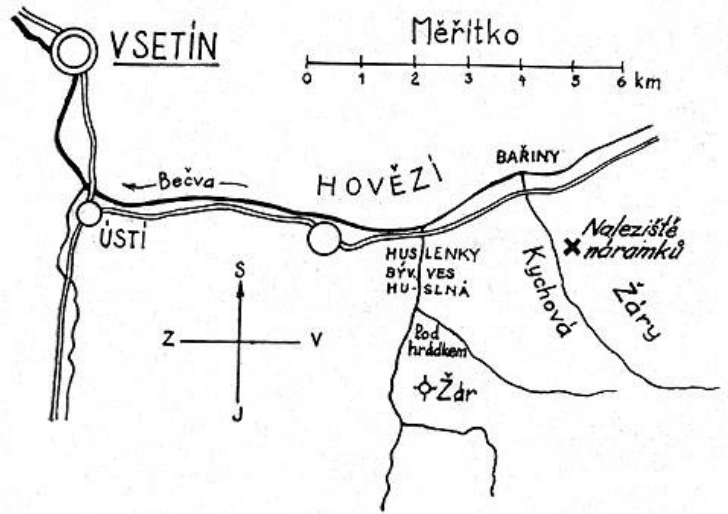
Samotný nález je zajímavý tím, že byl dílem náhody, nikoli systematického průzkumu. Dle dostupných pramenů to byl prakticky první nález svého druhu na Valašsku.

V článku časopisu Naše Valašsko z roku 1947 popisuje nález takto: „V září roku 1947 vyučoval učitel Jaroslav Babica ve II. Třídě měšťanské školy v Hovězí v hodině dějepisu o pravěkém člověku a o vykopávkách. Žák Josef Maňák se přihlásil, že jeho otec vykopal před několika roky na kopci také nějaké staré kroužky a že je mají dosud doma kdesi v kůlně. Na učitelovo vyzvání přinesl žák na druhý den jeden kroužek na ukázkou. Ředitel školy zjistil v kroužku krásný bronzový náramek z lužické kultury, vyslechl podrobně žáka a vyzval ho, aby všechny kroužky, jež mají doma, přinesl s otcovým svolením do školy, tak jak jsou, nečištěné a se zbytky hlíny. Žák skutečně přinesl ještě 20 náramků, poslední dva si jeho otec ponechal. Následujícího dne se ředitel vydal do údolí Kychové, aby se osobně přesvědčil o okolnostech přímo u nálezce, zaznamenal podrobnosti a ofotografoval situaci.“

¹ Univerzita Palackého, Olomouc.



EDIÇÃO Nº 10 – JUNHO DE 2016. Artigos recebidos até 30/04/2016 artigos aprovados até 30/05/2016



Situace nálezu bronzového pokladu v údolí Kychové.

Obr. 1: Náčrtek nálezu. Časopis naše Valašsko R. X. Č. 3. 1947, str. 138

Naleziště, místně zvané „Žáry“ se nacházelo v obci Hovězí, údolí Kychová, což je přibližně 13 km od Vsetína proti proudu Vsetínské Bečvy. V roce 1949 došlo k rozpadu obce Hovězí na dvě části, přičemž údolí Kychová je součástí nynějších Huslenek. Je to druhé největší údolí ze dvanácti, které se rozbíhají od hlavního údolí směrem do Velkých Karlovic. Tato skutečnost a poloha údolí pravděpodobně nahrály tomu, aby byl poklad před mnoha stovkami let uložen právě tam.

K nálezu náramků došlo vlastně ještě za války, v únoru 1943, kdy lesní dělník Petr Maňák opravoval vozovou cestu a sbíral k tomuto účelu kámen na okolních pastvinách. Na pravé straně údolí si vyhlédl mezi drobným kamením velký balvan, který začal vykopávat, přičemž narazil na hromádku kroužků, pokrytých zelenou patinou. Očistil je od hlíny a vzal domů, kde zjistil, že je to jen obyčejná měď, odložil je do kůlny a tam zůstaly zapomenuty po čtyři roky.



EDIÇÃO Nº 10 – JUNHO DE 2016. Artigos recebidos até 30/04/2016 artigos aprovados até 30/05/2016



Obr. 2: Fotografie části nalezených náramků.

Není bez zajímavosti, že k odhalení nálezu místním učitelem došlo i díky tomu, že v obci Hovězí - Huslenky v polovině století přebývalo několik velice vzdělaných osobností – historik a národopisec Josef Válek, teolog, botanik a geolog Gustav Adolf Řičan a mnozí jiní, kteří byli nejen silně vlastenecky založení, ale také se zajímali o vše, co s jejich širokým okolím souviselo.

Historické souvislosti nálezů

Na začátku 20. století bylo Valašsko považováno po archeologické stránce téměř za nedotčené, pouze s ojedinělými nálezy na krajích oblasti, jako byly např. objevy na Helfštýně u Valašského Meziříčí. Matouš Václavek ve své knize Vsatský okres z roku 1909 píše: „*Jako jiné okresy Valašské, také horatý okres Vsatský teprve v době historické zalidněn byl. Prvními, kteří sem do lesnatých hvozdu zavítali, byli bezpochyby pastýři – Slováci ze se verních Uher. Nastěhovali se sem se svými stády a bydleli pak v jednoduchých roztroušených chatách, jež si sami postavili, živíce se chovem dobytka, zejména skopového. Dobře zřízená kolonisace, to jest zakládání větších osad na vymýtném lese a zavádění rolnictví nastalo zde ve století XIII. A trvalo až do dob nejnovějších.*“

Osídlení Valašska podle tehdejšího stavu poznání nesahalo hlouběji než do poloviny 13. století. V roce 1938 dokládá již J. Skutil osídlení Vsetínska v dobách před naším letopočtem (prehistorických), byť na základě ojedinělých nálezů, a tedy ne



EDIÇÃO Nº 10 – JUNHO DE 2016. Artigos recebidos até 30/04/2016 artigos aprovados até 30/05/2016 souvislé, ale malebné Valašsko zůstává stále ještě neznámým územím, jaké dávní cestovatelé na mapách označovali – zde jsou lvi.

Bylo tomu tak i přesto, že už v roce 1933 došlo k nálezům kamenného sekeromlatu naproti železniční stanici na Novém Hrozenkově. Tento sekeromlat časově náleží do pozdní doby kamenné (eneolitu) – cca 2 300 let př. n. l. a jeho výrobcem byli lidé se šňůrovou keramikou. Toto označení vychází z charakteristické výzdoby jejich keramiky otisky kroucené šňůry (o těchto lidech nemáme přirozeně žádné písemné záznamy, nevíme tedy, jak sami sebe nazývali, a proto se pro takovéto případy používá této pomocné archeologické klasifikace). Tito lidé už byli s určitostí Indoevropané a osídlili rozsáhlá území Evropy: od Nizozemí po horní Volhu a od Finska po Švýcarsko. Podobný sekeromlat známe v současnosti také z Hovězí. Nejedná se tedy pouze o ojedinělou přítomnost tohoto lidu.

Proto je nález bronzového pokladu v Kychové převratnou událostí v pohledu na historii těchto údolí. Časově můžeme tyto náramky zařadit do pozdní doby bronzové: 1 000 – 750 let př. n. l. Tato doba náleží do širšího rámce, který se označuje podle způsobu pohřbívání – kremace a ukládání pozůstatků do keramických uren neboli popelnic – jako doba popelnicových polí. Konkrétně tyto náramky náleží do kultury lužických popelnicových polí, a to do mladší – slezské fáze, která se také v archeologické terminologii označuje jako slezská kultura. Tento lid obýval rozsáhlá území zasahující na sever až k Baltu, na západ téměř až do středního Polabí a na východ rámcově do Povislí, u nás pak severovýchodní Čechy, střední a východní Moravu a severní Slovensko.

Pro nález hromadného rázu a tohoto druhu se v archeologické terminologii vžilo označení depot. Může být obchodnickým skladem, který si neznámý obchodník uložil nedaleko stezky vedoucí do Papajského sedla. Právě Kychovské údolí je totiž jedno z těch, kterým lze pohodlně bez překonávání velkých převýšení překonat hory na nynější území Slovenska.

V době nálezů byly bronzové náramky staré téměř 3000 let. Nález nedokazuje, že by zde byl lid lužických popelnicových polí či jakýkoliv jiný lid usídlen, ale svědčí o



EDIÇÃO Nº 10 – JUNHO DE 2016. Artigos recebidos até 30/04/2016 artigos aprovados até 30/05/2016 tom, že příslušníci různých kmenů, s velkou pravděpodobností alespoň obchodníci, museli před třemi tisíciletími tímto územím už procházet.

V současnosti se naše poznatky o této hornaté části Valašska dále rozšiřují. Jedním z nejzajímavějších výsledků muzejních aktivit v této oblasti je nález ze Soláně, který posunuje historie člověka v tomto regionu do mladšího období poslední doby ledové (datovat se dá pouze rámcově, a to do období mezi 30 000 až 10 000 lety).

Ze stejné doby jako jsou náramky z Kychové je nedávno objevené a odborníky zkoumané hradisko na Klenově nad přehradou na Bystřičce, kde byl později ve středověku skalní hrad.

Při nedávné návštěvě archeoskanzenu Havránok na Slovensku, který se nachází na vršku nad Liptovskou Marou, jsme ještě před odborným výkladem žertovali o tom, že keltské sídlo z mladší doby železné (300-100 před n. l.) je podobné stavbám ve skanzenu v Rožnově pod Radhoštěm i pasekářským gruntům, jak je známe z návštěv u příbuzných. Dokonce nás napadlo, že Valaši jsou něco jako zapomenutí Keltové, ztracení v čase.

Historické prameny uvádí, že za východní hranicí osídlení Keltů u nás je považována řeka Morava, neboť území Valašska bylo obsazeno kulturou Púchovskou.

Jaké bylo ovšem překvapení, když jsem při četbě zdrojů informací o bronzovém pokladu náhodou narazila na poznámku, že František Palacký ve svých Dějinách národa českého v Čechách a v Moravě tvrdí, že Keltové na našem území zůstali a smísili se s původním i později příšlým obyvatelstvem, přičemž by ještě téhož názoru, že Valaši jsou vlastně asimilovanými potomky starých Keltů.

Domnívám se, že stejně jako na počátku dvacátého století považovali historikové Valašské hory za nedotčené až do 13. stol. n. l., a nález bronzových náramků ukázal, že se tu čile obchodovalo již nejméně dvě tisíciletí předtím, můžeme i dnes o mnohých skutečnostech jen spekulovat. To, že jsme zatím nenašli stopy, neznamená, že před námi na území nikdo nevstoupil.



EDIÇÃO Nº 10 – JUNHO DE 2016. Artigos recebidos até 30/04/2016 artigos aprovados até 30/05/2016

To důležité je stále hledat své kořeny, chytat se pomyslného vlákna kontinuity s lidmi před námi, přistupovat s pokorou k historii, protože jen tak se o sobě můžeme dozvědět to podstatné. A je přinejmenším zajímavé objevovat historické stopy, odkazy a souvislosti i v nejbližším okolí, ačkoliv za historií a artefakty mnohem častěji jezdíme tisíce kilometru daleko.

Použitá literatura:

KAZMÍŘ, Silvestr. HALENKOV: ohlédnutí za minulostí a třistapadesátiletou historií obce. 1. vyd. . Halenkov : OÚ Halenkov, 2004. Starověk, s. 324.

VÁCLAVEK, Matouš. VSATSKÝ OKRES: II. Místopis. 1. vyd. Brno : GARN, 2008. Osazování krajiny, s. 10-11. ISBN 978-80-86347-35-6, s. 15-20

PAVLÍK, Rich.; SKUTIL, J. Hromadný bronzový lužický nález v Hovězí u Vsetína . Naše Valašsko : Sborník prací o jeho životě a potřebách. 1947, R. X., Č. 3,